

**УВС АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

213400, Увс аймаг, Улаангом сум,
Ө Бадрахын гудамж
Утас: 70-45-33-17, Факс: (976)70-45-33-17,
E-mail: uvs@audit.gov.mn

2024.07.29 № 311
танай _____-ны № _____-т

АЙМАГ, СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2024
ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
“ИРГЭНИЙ ЗОРИГ НОГООН НАМ”-ЫН
УДИРДЛАГА ТАНАА

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр
хуульд заасан шаардлагад нийцсэн
талаарх дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-д заасан Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд 2024 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох “Иргэний зориг ногоон нам”-ын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

2024 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь 2024 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817-6:2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817-8:2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох

0200201152

байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

“Иргэний зориг ногоон нам”-ын аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

“Иргэний зориг ногоон нам”-ын мөрийн хөтөлбөр 3 хуудас материал хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

М.БАТСУУРЬ

ХЯНАСАН:
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

М.БАТ-АМГАЛАН

БОЛОВСРУУЛСАН:
АХЛАХ АУДИТОР

АУДИТОР

Т.НАМЖИЛ
Т.АМАРМЭНД
Б.НЯМБУУ

ИРГЭНИЙ ЗОРИГ НОГООН НАМ

**АЙМАГ, СУМЫН ИТХ-ЫН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ
УВС АЙМГИЙН ИРГЭНИЙ ЗОРИГ НОГООН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

Иргэний Зориг Ногоон Намын мөрийн хөтөлбөр

Оршил

Иргэний зориг ногоон нам нь Увс аймгийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих, байгаль орчныг хамгаалах, нийгмийн тэгш байдлыг хангахад тууштай зүтгэж байна. Манай платформ нь нийгэмд тулгарч буй өвөрмөц сорилтуудыг шийдвэрлэхийн зэрэгцээ чинээлэг, ногоон ирээдүйг бий болгохын тулд хүч чадлаа ашиглах зорилготой юм. Энэхүү хөтөлбөр нь Увс аймгийн иргэдийн сайн сайхны төлөө нэн чухал салбар дахь бидний алсын хараа, зорилго, стратегийг тодорхойлсон болно.

1-р бүлэг: Байгаль орчны тогтвортой байдал

1.1 Сэргээгдэх эрчим хүчийг дэмжинэ

1.1.1 Өрхийн сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэхийг дэмжинэ.

1.1.2 Нөхөрлөлийн эрчим хүчний хоршоод байгуулахыг дэмжинэ.

1.2 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулна

1.2.1 Дахин боловсруулах цогц хөтөлбөрүүдийг нэвтрүүлэхийг дэмжинэ.

1.2.2 Нэг удаагийн хуванцарыг багасгах, өөр хувилбаруудыг дэмжинэ.

1.2.3 Бордоо болон органик хог хаягдлын менежментийг дэмжинэ

1.3 Байгалийн нөөцийг хамгаална

1.3.1 Орон нутгийн экосистемийг хамгаалах хүчин чармайлтыг бэхжүүлнэ

1.3.2 Усны тогтвортой менежментийн туршлагыг сайжруулна.

1.3.3 Тогтвортой хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуйг дэмжинэ

2-р бүлэг: Эдийн засгийн хөгжил

2.1 Орон нутгийн бизнесийг дэмжинэ

2.1.1 Жижиг бизнест зээл олголтыг судалж, бодлогоор дэмжинэ.

2.1.2 Орон нутгийн бизнес эрхлэлтийг судалж, бодлогоор дэмжинэ.

2.1.3 Орон нутгийн зах зээл, худалдааны сүлжээг хөгжүүлнэ

2.2 Аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ

2.2.1 Эко аялал жуулчлалын санаачилгыг дэмжинэ

2.2.2. Соёлын өвийг хамгаална

2.2.3 Тогтвортой аялал жуулчлалыг дэмжинэ.

2.3 Ажлын байр бий болгох, сургана

2.3.1 Ногоон үйлдвэрлэлд ажлын байрны сургалтын хөтөлбөр бий болгоно

2.3.2 Ур чадварыг хөгжүүлэх боловсролын байгууллагуудтай хамтран ажиллана

2.3.3 Байгаль орчныг хамгаалах төслүүдэд хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бүрдүүлнэ

3-р бүлэг: Нийгмийн тэгш байдал ба оролцоо

3.1 Боловсролыг сайжруулна

3.1.1 Орон нутгийн сургуулийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлэхийг судалж, дэмжинэ.

3.1.2 Бага насны хүүхдийн боловсролын хүртээмжийг өргөжүүлэхийг дэмжинэ.

3.1.3.Мэргэжлийн болон техникийн сургалтын хөтөлбөрийг боловсронгуй болгоно

3.2 Эрүүл мэнд, сайн сайхан байдлыг хангана

3.2.1 Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг бодлогоор дэмжинэ.

3.2.2 Сэтгэцийн эрүүл мэндийн талаарх мэдлэгийг дээшлүүлнэ

3.2.3 Олон нийтийн эрүүл мэндийн хөтөлбөрт анхаарч, бодлогын дэмжлэг үзүүлнэ.

3.3 Эмзэг бүлгийн хүн амыг дэмжинэ

3.3.1.Бага орлоготой өрхүүдэд зээл олголтыг дэмжинэ.

3.3.2.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэхийг дэмжинэ.

3.3.3. Ахмад настнуудад үзүүлэх дэмжлэгийг бодлогоор дэмжинэ.

4-р бүлэг: Дэд бүтэц

4.1 Тогтвортой тээврийг хөгжүүлнэ

4.1.1 Нийтийн тээврийн сүлжээний өргөтгэлийг дэмжинэ

4.1.2 Моторгүй тээврийн хэрэгслийг дэмжинэ

4.1.3.Цахилгаан тээврийн хэрэгслийн дэд бүтцийг бодлогоор дэмжинэ.

4.2 Дижитал холболтыг сайжруулна

4.2.1 Өргөн зурвасын интернетийн хандалтыг өргөжүүлнэ

4.2.2 Дижитал бичиг үсгийн хөтөлбөрийг дэмжинэ

4.2.3. Цахим засаглалын санаачлагыг дэмжинэ

4.3 Нийтийн аж ахуйг сайжруулна

4.3.1 Ус, ариутгах татуургын системийг шинэчлэлийг дэмжинэ.

4.3.2 Эрчим хүчний найдвартай хангамжийг бодлогын хүрээнд дэмжинэ.

4.3.3 Хог хаягдлын менежмент, цэвэрлэх байгууламжийн шинэчлэлийг бодлогоор хэмжинэ.

5-р бүлэг: Засаглал ба ил тод байдал

5.1 Сайн засаглалыг дэмжинэ

5.1.1 Төрийн үйл ажиллагааны ил тод, хариуцлагатай байдлыг нэмэгдүүлнэ

5.1.2 Шийдвэр гаргах түвшинд олон нийтийн оролцоог дэмжинэ

5.1.3. Авлигатай тэмцэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ

5.2 Олон нийтийн оролцоог бэхжүүлнэ

5.2.1 Олон нийтийн байнгын уулзалтыг зохион байгуулна

5.2.2 Орон нутгийн иргэний байгууллагуудыг дэмжинэ

5.2.3 Сайн дурын үйл ажиллагаа, олон нийтэд үйлчлэх үйл ажиллагааг дэмжинэ

5.3 Хуулийн хэрэгжилтийг үр дүнтэй хангана

5.3.1 Хууль сахиулах байгууллагын ажилтнуудын сургалтыг сайжруулна

5.3.2 Олон нийтийн цагдаагийн хөтөлбөрийг сайжруулна

5.3.3 Тэгш шударга ёсыг дэмжинэ.

Дүгнэлт

Иргэний зориг ногоон нам нь тогтвортой, эрх тэгш, чинээлэг Увс аймгийг байгуулахын төлөө зүтгэнэ. Байгаль орчны тогтвортой байдал, эдийн засгийн хөгжил, нийгмийн тэгш байдал, дэд бүтэц, холболт, сайн засаглалд анхаарлаа хандуулснаар бид оршин суугч бүр хөгжиж чадах ирээдүйг бий болгохыг зорьж байна.